

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.20.0373.N

1. **PEUGEOT BELGIË LUXEMBURG nv**, met zetel te 1420 Braine-l'Alleud, Parc de l'Alliance, Avenue de Finlande 4-8, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0403.461.107,

eerste eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187/302, waar de eerste eiseres woonplaats kiest,

2. **VAN MOSSEL PCK nv**, met zetel te 3500 Hasselt, Hellebeemden 2A, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0418.744.446,

tweede eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Paul Wouters, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 3000 Leuven, Koning Leopold I-straat 3, waar de tweede eiseres woonplaats kiest,

tegen

R. M.,

verweerder,

vertegenwoordigd door mr. Bruno Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1170 Brussel, Terhulpansesteenweg 177/7, waar de verweerder woonplaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 10 maart 2020.

Advocaat-generaal Els Herregodts heeft op 25 januari 2022 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Sven Mosselmans heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Els Herregodts heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseressen voeren in hun verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

(...)

Tweede onderdeel

3. Het algemeen rechtsbeginsel van de autonomie van de procespartijen of het beschikkingsbeginsel houdt in dat het uitsluitend aan de partijen toekomt om te bepalen welke vorderingen zij instellen en dat de rechter slechts over de door de partijen ingestelde vorderingen kan oordelen.

Hieruit volgt dat de rechter niet kan oordelen over de restitutie van een prestatie na vernietiging of ontbinding van een overeenkomst wanneer geen vordering tot restitutie werd ingesteld. De rechter heeft evenwel de mogelijkheid om de partijen uit te nodigen standpunt in te nemen over de restitutie en in voorkomend geval een vordering in dat verband in te stellen.

Het onderdeel dat uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt naar recht.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiseressen tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiseressen op 564,93 euro en op de som van 650 euro rolrecht verschuldigd aan de Belgische Staat.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Koen Mestdagh, als voorzitter, sectievoorzitter Geert Jocqué, en de raadsheren Bart Wylleman, Koenraad Moens en Sven Mosselmans, en in openbare rechtszitting van 10 februari 2022 uitgesproken door sectievoorzitter Koen Mestdagh, in aanwezigheid van advocaat-generaal Els Herregodts, met bijstand van griffier Vanity Vanden Hende.

V. Vanden Hende

S. Mosselmans

K. Moens

B. Wylleman

G. Jocqué

K. Mestdagh

VOORZIENING IN CASSATIE

VOOR: 1. de **NV PEUGEOT BELGIË LUXEMBURG**, met maatschappelijke zetel te 1420 Braine-l'Alleud, Parc de l'Alliance, Avenue de Finlande 4-8, met ondernemingsnummer 0403.461.107;

eerste eiseres tot cassatie,

bijgestaan en vertegenwoordigd door ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie Johan Verbist, kantoor houdend te 2000 ANTWERPEN 1, Amerikalei 187/302, alwaar keuze van woonst wordt gedaan;

2. de **NV VAN MOSSEL PCK** (voorheen **NV LIMAUTO**), met maatschappelijke zetel te 3500 Hasselt, Hellebeemden 2A, met ondernemingsnummer 0418.744.446;

tweede eiseres tot cassatie,

bijgestaan en vertegenwoordigd door ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie Paul Wouters, kantoor houdend te 3000 LEUVEN, Koning Leopold I-straat 3, alwaar keuze van woonst wordt gedaan;

TEGEN: de heer **M. R.**,

verweerder in cassatie,

*

* *

Aan mevrouw de Eerste Voorzitter en de heer Voorzitter van het Hof van Cassatie,

Aan de Dames en Heren Raadsheren in het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Heren en Dames,

Eiseressen hebben de eer een arrest aan uw beoordeling voor te leggen dat op 10 maart 2020 op tegenspraak tussen de partijen werd gewezen door de B7m kamer van het hof van beroep te Antwerpen (2019/AR/753).

FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

Op 2 mei 2013 kocht verweerder een voertuig aan bij tweede eiseres voor de prijs van 20.381,00 euro. Eerste eiseres is de invoerder van de wagen.

Kort na de ingebruikname zouden problemen zijn opgedoken omtrent de waterdichtheid van het dak van het voertuig. Het voertuig werd daarop herhaaldelijk binnengebracht bij tweede eiseres voor nazicht en herstelling. Op 23 maart 2016 werd het volledige dakpaneel vervangen.

Op 18 mei 2016 heeft verweerder tweede eiseres gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg Limburg, afdeling Hasselt. De vordering strekte tot vernietiging dan wel ontbinding van de koopovereenkomst en tot veroordeling van tweede eiseres tot betaling van 32.370,75 euro provisioneel.

Op 20 mei 2016 heeft tweede eiseres eerste eiseres gedagvaard in gedwongen tussenkomst en vrijwaring.

Bij tussenvonnissen van 26 juli 2016 werd een gerechtsdeskundige aangesteld.

Bij vonnis van 31 januari 2019 werd de vordering van verweerder tegen tweede eiseres ongegrond verklaard. De vrijwaringsvordering werd zonder voorwerp verklaard. Verweerder werd tot de kosten veroordeeld, met uitzondering van de kosten van de tussenkomst die voor rekening van tweede eiseres bleven.

Op 23 april 2019 heeft verweerder hoger beroep ingesteld tegen dit vonnis. Eerste eiseres is in de beroepsprocedure vrijwillig tussengekomen.

In het bestreden arrest wordt het hoger beroep ontvankelijk en gegrond verklaard. Opnieuw rechtdoend, wordt de koopovereenkomst ontbonden en wordt tweede eiseres veroordeeld tot betaling aan verweerder van een bedrag van 15.381 euro meer interesten. De vrijwaringsvordering wordt ontvankelijk en gegrond verklaard en eerste eiseres wordt veroordeeld tot vrijwaring van tweede eiseres voor alle sommen waartoe zij gehouden is. Tweede eiseres wordt verwezen in de kosten aan de zijde van verweerder; eerste eiseres wordt verwezen in de kosten aan de zijde van tweede eiseres.

Tegen dit arrest wensen eiseressen op te komen met het volgende middel tot cassatie.

ENIG MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden wetsbepalingen

- De artikelen 1183, 1184 en 1649*quinquies* § 3 van het Burgerlijk Wetboek;
- Artikel 780, eerste lid, 3° van het Gerechtelijk Wetboek;
- Het algemeen rechtsbeginsel inzake de taak van de burgerlijke rechter (dat onder meer toepassing vindt in artikelen 5 en 774 van het Gerechtelijk Wetboek) krachtens hetwelk de rechter, met eerbiediging van het recht van verdediging, ambtshalve moet bepalen welke rechtsnorm

toepasselijk is op de voor hem regelmatig aangevoerde feiten en die norm moet toepassen op de hem voorgelegde vordering;

- Artikel 149 van de Grondwet.

Aangevochten beslissing

De appelrechters verklaren het hoger beroep gegrond, en veroordelen tweede eiseres tot betaling aan verweerder van 15.381 euro in hoofdsom, en eerste eiseres tot vrijwaring van tweede eiseres voor alle sommen waartoe tweede eiseres gehouden is, op grond van volgende motieven:

“4.2. Over de gegrondheid

Partijen voeren geen betwisting over de toepasselijkheid van de regels inzake consumentenkoop.

Overeenkomstig artikel 1649 quater, § 1 van het Burgerlijk Wetboek moet de verkoper aan de koper een zaak leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is. De verkoper is aansprakelijk voor elk gebrek aan overeenstemming dat bestaat bij de levering van de goederen en dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf de levering.

Gedurende de twee jaar durende garantietermijn kan de regeling inzake verborgen gebreken geen toepassing vinden in de verhouding tussen de eindverkoper en de consument (artikel 1649 quater § 5 van het Burgerlijk Wetboek).

[Eiseressen] stellen dat de eis voor zover gebaseerd op niet-conforme levering verjaard is (artikel 1649 quater, § 3 van het Burgerlijk Wetboek). Overeenkomstig artikel 1649 quater, § 3 van het Burgerlijk Wetboek verjaart de rechtsvordering van de consument na verloop van één jaar vanaf de dag waarop hij het gebrek aan overeenstemming heeft vastgesteld, zonder dat die termijn vóór het einde van de termijn van twee jaar, bedoeld in §1, mag verstrijken.

De termijn van twee jaar waarnaar in voormeld artikel verwezen wordt, betreft de waarborgtermijn zoals voorzien in artikel 1649quater, §1, eerste en tweede lid van het Burgerlijk Wetboek, waarin bepaald wordt dat: "De verkoper is jegens de consument aansprakelijk voor elk gebrek aan overeenstemming dat bestaat bij de levering van de goederen en dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf voornoemde levering.

"De termijn van twee jaar bedoeld in het eerste lid wordt opgeschort tijdens de periode vereist voor de herstelling of de vervanging van het goed of in geval van onderhandelingen tussen de verkoper en de consument met het oog op een minnelijke schikking. "

De verjaringstermijn voor het instellen van de rechtsvordering van artikel 1649 quater, §3 van het Burgerlijk Wetboek, wordt, in tegenstelling tot de waarborgtermijn van artikel 1649quater, §1 van het Burgerlijk Wetboek, niet geschorst door een herstel of vervanging en evenmin door onderhandelingen over een minnelijke regeling. Aangezien de verjaringstermijn pas kan verstrijken nadat de waarborgtermijn is verstreken, kan een schorsing van de waarborgtermijn uiteraard indirecte gevolgen hebben voor de verjaringstermijn (zie gelijkloidend: STEENNOT, R., Consumentenkoop, TPR 2015, afl. 3-4, 1819).

Er dient derhalve te worden nagegaan of de waarborgtermijn geschorst werd. De verkoopovereenkomst en levering dateren van 2 mei 2013 en de dagvaarding dateert van 18 mei 2016. Uit de stukken, waaronder de wagenfiche, en het deskundig verslag blijkt dat [verweerder] de wagen een eerste keer binnenbracht op 29 mei 2013 omdat er sprake was van waterinfiltraties. Er wordt een lijmkit aangebracht. Omdat het probleem bleef, werd de wagen opnieuw binnengebracht op 26 augustus 2013. De afdichting van het koetswerk werd gecontroleerd en op 17 september 2013 wordt klevende schuim vervangen. Nadien wordt de wagen terug aangeboden op 31 maart 2014, 5 augustus 2014, 29 augustus 2014 en 24 juli 2015. Er zijn nog twee interventies op 21 december 2015 en 8 januari 2016. Omdat het probleem blijft bestaan, volgt er een ingebrekestelling van de raadsman van [verweerder] op 11 maart 2016. De raadsman van [tweede eiseres] reageert op 21 maart 2016. In dit schrijven staat uitdrukkelijk dat de problemen met de waterdichtheid niet ontkend worden. Er wordt wel betwist dat de interventies geen effect zouden gehad hebben. Er wordt verwezen naar het feit dat er op 23 maart 2016 een nieuw dakpaneel geleverd zal

worden. Op 6 april 2016 deelt de raadsman van [tweede eiseres] mee dat het voertuig hersteld werd. Op 28 april 2016 deelt de raadsman van [verweerder] mee dat er geen afstand wordt gedaan van de eisen. De raadsman van [tweede eiseres] stelt op 2 mei 2016 voor dat er een verlengde waarborg van 60 maanden of 60.000 km gegeven wordt.

Uit het voorgaande blijkt dat er tussen de aankoop van het voertuig en 2 mei 2016 voortdurend en onafgebroken onderhandelingen tussen partijen hebben plaatsgevonden evenals verschillende herstellingen. Gelet hierop was de termijn van twee jaar zoals bepaald in artikel 1649 quater § 1, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek geschorst tot 2 mei 2016. Gelet op de schorsing van de waarborgtermijn, is de inleidende dagvaarding van 18 mei 2016 tijdig en is er geen sprake van verjaring. Het hoger beroep van [tweede eiseres] tegen het tussenvonniss van 26 juli 2016 en het incidenteel hoger beroep tegen het eindvonniss van 31 januari 2019 zijn derhalve ongegrond.

[Verweerder] dient te bewijzen dat er sprake is van een gebrek aan overeenstemming. Opdat een consumptiegoed met de overeenkomst in overeenstemming is, dient cumulatief aan een aantal voorwaarden te worden voldaan: 1) het goed moet in overeenstemming zijn met de door de verkoper gegeven beschrijving ervan en de eigenschappen bezitten van de goederen die de verkoper aan de consument als monster of als model heeft getoond; 2) het goed moet geschikt zijn voor het gebruik waartoe goederen van dezelfde soort gewoonlijk dienen 3) het goed moet de kwaliteit en prestaties bieden die voor goederen van dezelfde soort normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten (STEENNOT, R., Consumentenkoop, TPR 2015, afl. 3-4, 1807-1808). Zodra aan één van deze criteria niet is voldaan, is er sprake van een gebrek aan overeenstemming. Het bewijs kan geleverd worden met alle middelen van recht.

Manifesteert het gebrek zich wel binnen een termijn van zes maanden na de levering, dan geldt een weerlegbaar vermoeden dat het gebrek bestond op het tijdstip van de levering van het goed (artikel 1649 quater § 4 van het Burgerlijk Wetboek). Het staat vast dat het gebrek van de waterdichtheid zich manifesteerde binnen een termijn van 6 maanden na de levering. Het goed werd immers een eerste keer binnengebracht omwille van dit probleem op 29 mei 2013, zijnde dezelfde maand als de maand waarin het goed geleverd werd. Bovendien bevestigde de raadsman van [tweede eiseres] bij brief van 21 maart 2016 dat er een probleem was met de

waterdichtheid. Ook de gerechtsdeskundige besluit dat het voertuig vanaf de eerste dag behept was met waterinfiltratie. [Eiseressen] weerleggen niet afdoende dat het gebrek bestond op het tijdstip van de levering.

Aan de hand van de bevindingen van de gerechtsdeskundige toont [verweerder] verder aan dat er thans, ondanks alle herstellingen, nog steeds een probleem is van waterdichtheid van het voertuig. Op de dag van de installatievergadering bleek dat er nog steeds waterinfiltratie was bij de test met een tuinslang terwijl dit niet het geval was bij een gelijkaardig voertuig. Ook na de laatste interventie besluit de deskundige dat het voertuig niet voldoet en dat herstelling onmogelijk is omdat de constructie de tolerantiemarge met 1 mm afwijking overschrijdt. [Eerste eiseres] trekt de bevindingen van de deskundige ten onrechte in twijfel.

Uit het voorgaande blijkt derhalve dat er sprake is van een niet-conforme levering vermits de wagen niet geschikt is voor het gebruik waartoe goederen van dezelfde soort gewoonlijk dienen. Het gebrek aan overeenstemming is niet van geringe betekenis vermits er van een wagen verwacht mag worden dat deze waterdicht is in alle omstandigheden.

Vermits de deskundige tot het besluit komt dat herstelling niet mogelijk is en vermits een vervanging niet mogelijk is vermits dit type voertuig niet meer zou bestaan, vordert [verweerder] terecht de ontbinding van de koopovereenkomst. [Verweerder] vordert de terugbetaling van de aankoopprijs (20.381 euro), de terugbetaling van de verzekering gedurende 1 jaar (936,42 euro), genotsderving (10.013,33 euro), administratiekosten (200 euro) en verlies verlofdagen (840 euro).

De terugbetaling van de verzekering gedurende 1 jaar kan niet toegekend worden vermits [verweerder] steeds een vervangwagen gekregen heeft en het voertuig niet gedurende een volledig jaar hersteld werd. De administratiekosten en verlies verlofdagen worden eveneens niet toegekend wegens onvoldoende bewijs.

[Verweerder] heeft recht op de terugbetaling van de koopprijs ten bedrage van 20.381 euro en het door de deskundige begrote mindergenot ten bedrage van 5.000 euro. Overeenkomstig artikel 1649 quinquies § 3 van het Burgerlijk Wetboek wordt de terugbetaling verminderd met het gebruik dat

de consument van het voertuig gehad heeft. Het hof raamt dit in billijkheid op een bedrag van 10.000 euro, rekening houdend met de kilometerstand van 22.730 km en de datum van de verkoop, zodat [verweerder] recht heeft op een bedrag van 15.381 euro.

Het hoger beroep van [verweerder] is derhalve gegrond in de mate zoals hierna bepaald.

[Tweede eiseres] vordert de teruggave van de wagen niet” (bestreden arrest, p. 4-7)

Grievens

(...)

Tweede onderdeel

Krachtens artikel 1649^{quinquies} § 3 van het Burgerlijk Wetboek heeft de consument het recht van de verkoper een passende prijsvermindering of de ontbinding van de koopovereenkomst te eisen, indien hij geen aanspraak kan maken op herstelling of vervanging, of indien de verkoper niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de consument de herstelling of de vervanging heeft verricht. In afwijking van het eerste lid heeft de consument niet het recht de ontbinding van de overeenkomst te verlangen indien het gebrek aan overeenstemming van geringe betekenis is. Voor de toepassing van het eerste lid wordt elke terugbetaling aan de consument verminderd teneinde rekening te houden met het gebruik dat deze van het goed heeft gehad sinds de levering ervan.

Krachtens deze bepaling, in samenhang gelezen met de artikelen 1183 en 1184 van het Burgerlijk Wetboek inzake de ontbinding van de overeenkomst, dienen de partijen bij ontbinding terug hersteld te worden in hun oorspronkelijke situatie, wat impliceert dat de consument het verkochte goed dient terug te geven en de verkoper de betaalde prijs dient terug te betalen. De ontbinding van een wederkerig contract heeft inderdaad in beginsel *ex tunc* uitwerking en heeft tot gevolg

dat de partijen opnieuw in dezelfde toestand moeten worden geplaatst als die waarin zij zich zouden hebben bevonden indien zij niet hadden gecontracteerd.

Derhalve dient de rechter, wanneer hij op vordering van de koper de ontbinding uitspreekt, de verkoper te veroordelen tot terugbetaling van de betaalde prijs én de koper te veroordelen tot teruggave van het verkochte goed met verrekening van het genot dat de koper van het goed heeft gehad. Dat geldt ook wanneer de verkoper, in het kader van zijn verweer, de teruggave van het verkochte goed niet uitdrukkelijk heeft gevorderd voor het geval de rechter de vordering van de koper inderdaad gegrond zou verklaren.

De rechter is er immers toe gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop van toepassing zijnde rechtsregels. Hij moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en mag weliswaar, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen doch dit slechts op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent. De rechter is ertoe gehouden om, mits hij het recht van verdediging eerbiedigt, de rechtsnorm te bepalen die van toepassing is op de bij hem ingestelde rechtsvordering en die norm toe te passen (algemeen rechtsbeginsel dat onder meer toepassing vindt in artikelen 5 en 774 van het Gerechtelijk Wetboek).

Aldus is de rechter ertoe gehouden de gevolgen van de ontbinding te regelen, ook wanneer deze gevolgen niet uitdrukkelijk werden aangevoerd door één van de partijen.

De appelrechters stellen vast dat:

- Verweerder een wagen heeft gekocht bij tweede eiseres;
- Deze wagen gebreken vertoonde derwijze dat sprake is van een niet-conforme levering;
- Verweerder derhalve terecht de ontbinding vordert van de koopovereenkomst in toepassing van artikel 1649 *quinquies* § 3 van het Burgerlijk Wetboek.

Zij veroordelen tweede eiseres tot terugbetaling van de koopprijs, meer mindergenot en verminderd met het gebruik dat verweerder van het voertuig gehad heeft. Vervolgens stellen zij vast dat tweede eiseres de teruggave van de wagen niet vordert.

Door aldus de ontbinding van de koopovereenkomst uit te spreken en niet alle gevolgen daarvan te regelen, inzonderheid de teruggave van het verkochte goed aan de verkoper, op grond van de loutere overweging dat de verkoper de teruggave niet vordert, schieten de appelrechters te kort aan hun verplichting om het geschil te beslechten op grond van de daarop van toepassing zijnde rechtsregels en schenden zij de regels inzake ontbinding van de overeenkomst (schending van de artikelen 1183, 1184 en 1649*quinquies* § 3 van het Burgerlijk Wetboek en miskenning van het algemeen rechtsbeginsel inzake de taak van de rechter, dat onder meer toepassing vindt in artikelen 5 en 774 van het Gerechtelijk Wetboek).

TOELICHTING

(...)

Bij het tweede onderdeel

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregels. Hij moet de juridische aard van de door partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en moet, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent. De rechter is ertoe gehouden om, mits hij het recht van verdediging eerbiedigt, de rechtsnorm te bepalen die van toepassing is op de bij hem ingestelde rechtsvordering en die norm toe te passen (Cass. 9 januari 2017, *RABG* 2018, afl. 4, 299; Cass. 5 september 2013, *Arr.Cass.* 2013, afl. 9, 1736).

Uw Hof heeft geoordeeld dat de rechter die de nietigheid van de kredietovereenkomsten uitspreekt en de gevolgen hiervan niet regelt omdat de meest gereede partij “*geen restitutievordering op grond van de nietigverklaring van de kredietovereenkomst stelt*”, tekortschiet aan zijn verplichting om het geschil te beslechten op grond van de daarop van toepassing zijnde rechtsregels (Cass. 1 februari 2019, AR C.18.0350.N).

Uiteraard geldt hetzelfde ingeval van ontbinding van de overeenkomst.

In geval van ontbinding dienen de partijen terug hersteld te worden in hun oorspronkelijke situatie, wat impliceert dat de consument het verkochte goed dient terug te geven en de verkoper de betaalde prijs dient terug te betalen (R. STEENNOT, “Art. 1649quinquies BW”, *Comm.Bijz.Ov.* 2015, losbl., randnr. 20).

De ontbinding van een wederkerig contract heeft inderdaad in beginsel *ex tunc* uitwerking en heeft tot gevolg dat de partijen opnieuw in dezelfde toestand moeten worden geplaatst als die waarin zij zich zouden hebben bevonden indien zij niet hadden gecontracteerd (Cass. 21 april 2016, *TBO* 2016, afl. 6, 555; Cass. 5 december 2014, *RABG* 2015, afl. 6, 411; Cass. 6 juni 1996, *Arr.Cass.* 1996, 558). De ontbinding leidt aldus tot een restitutieplicht betreffende de in de uitvoering van de overeenkomst geleverde prestaties (S. STIJNS, *De gerechtelijke en de buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 300, nr. 212).

De restitutieplichting is een onmiddellijk rechtsgevolg van de vernietiging. De restitutieplichting ligt in de vernietiging besloten (zie uitgebreid J. BAECK, *Restitutie na vernietiging of ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 65 e.v., met verwijzing naar Cass. 8 februari 2010, *Arr.Cass.* 2010, afl. 2, 376).

Eens de rechter de ontbinding uitspreekt, is hij ertoe gehouden de gevolgen ervan (wederzijdse restitutie) te regelen. Hij kan niet de ene partij tot restitutie bevelen en de andere partij niet, louter op grond van de overweging dat ten aanzien van deze partij geen restitutie werd gevorderd.

Louter volledigheidshalve merken eiseressen op dat een eventuele cassatie niet beperkt kan blijven tot het gebrek aan restitutie van de wagen. De restitutie in

zijn geheel dient door de rechter op verwijzing opnieuw te worden beoordeeld, nu verweerder ondertussen gedurende een veel langere termijn het genot heeft gehad van de wagen.

*

* *

Op deze gronden en overwegingen besluiten ondergetekende advocaten bij het Hof van Cassatie voor eiseressen dat het U, Hooggeachte Dames en Heren, moge behagen het bestreden arrest te vernietigen, de zaak en de partijen te verwijzen naar een ander hof van beroep en uitspraak te doen over de kosten als naar recht.

Antwerpen, 7 augustus 2020

Paul Wouters

Johan Verbist

Bij de indiening ter griffie wordt bij deze voorziening het exploit van betekening van deze voorziening aan de verwerende partij gevoegd.